

De bewaker

Peter Terrin

ROMAN

2014 DE BEZIGE BIJ AMSTERDAM

Voor V. en R.

Een

1

‘We moeten dit tot een goed einde brengen.’

De bevoorrading maakt Harry zenuwachtig. Hij vouwt de plattegrond van de kelderverdieping open op het tafeltje, hoewel wij blind onze weg kennen: honderdtwintig parkeerplaatsen, verdeeld in veertig beveiligde garages, één voor elk luxeappartement van duizend vierkante meter. Stom dat men de kelder niet simpelweg rechthoekig heeft gemaakt; wellicht was dat door de constructie en de fundering van het gebouw onmogelijk. Ik ben geen ingenieur. Maar een rechthoekige plattegrond met parkeerplaatsen netjes tegen de lange zijden had de bewaking een stuk eenvoudiger gemaakt. Harry vermoedt dat het grillige ontwerp naar de wensen van de klant werd getekend. Dat comfort en privacy voorrang hebben gekregen. Je weet hoe dat gaat, zegt hij.

Ik ruik zijn onrust. De geur van walnoot, jonge walnoot die pas uit de boom is gevallen, met een keiharde, vochtige schelp. We bestuderen beiden de plattegrond. Ik leg mijn hand op zijn schouder; ik bedenk dat dit geen goed idee is en trek hem terug. Het blijft stil. Ik tast naar het wapen op mijn heup, uit gewoonte, want er is geen direct gevaar. Ik doe een stap opzij, zodat de gloeilamp alle hoeken van de tekening belicht.

‘Hij komt dus hier naar binnen.’

Zijn vinger wijst de poort aan. Ze is vier meter breed en bere-

kend op een raketinslag. Het is de enige ingang van het gebouw. Naar het schijnt is de gelijkvloerse verdieping hermetisch afgesloten; er zijn ramen noch deuren. Om veiligheidsredenen beschikken wij niet over een digitaal pasje of infraroodsleutel, en onze vingerafdrukken worden door de scanners niet herkend. Wij moeten te allen tijde in de kelderverdieping de ingang bewaken. Buiten, vlak voor de toegangspoort, is onze vergunning ongeldig.

‘Hij zal de poort openmaken en zijn bestelwagen binnenrijden. Jij stelt je op bij garage 3, duidelijk zichtbaar, je houdt hem onafgebroken onder schot. Akkoord?’

Ik knik. ‘Akkoord.’

‘Ik vraag hem naar zijn identiteit en een bevestiging. Op mijn teken loop je naar de achterkant van de bestelwagen. Hier komen we op een heikel punt, hier moeten we op scherp staan. In een fractie van een seconde, als hij de deuren openzwaait, moeten we de situatie inschatten.’

‘Geen tijd voor overleg,’ vul ik aan. ‘De beslissing om al dan niet het vuur te openen, nemen we elk afzonderlijk. Maar als een van ons het vuur opent, treedt de andere hem onvoorwaardelijk bij.’

Harry zet zijn handen in de lenden, leunt achterover om de spanning in zijn rug te verdrijven. ‘Zo is dat,’ zegt hij. Wanneer hij zich opnieuw vooroverbuigt, zie ik een losse draad in de naad van zijn uniform, een krulletje dat vrolijk uit de strakke lijn van het jasje wipt, zo’n twintig centimeter onder zijn oksel. Ik zeg er voorlopig niets over, dat kan later nog, als we het plan volledig hebben doorgenomen. Eerst maar de rest van het plan. De bevoorrading is al over twee dagen.

2

Ik lig op het stapelbed, onderin, mijn kussensloop ruikt fris naar wasmiddel; ik vermoed dat ik vlug zal inslapen. Onze kamer situeert zich naast de eerste lift. Er zijn slechts drie liften voor veertig verdiepingen: een erg snelle lift voor bewoners, een erg snelle dienstlift en een matig snelle lift voor bezoek. Onze kamer is een kleine ruimte, maar dat hindert zelden of nooit. We zijn immers altijd aan het werk. We slapen om de beurt vijf uren, dat volstaat, daar zijn we op voorbereid. Mocht een van ons het moeilijk krijgen, dan kan hij een kwartier op bed gaan liggen. Ik kan me niet herinneren dat het ooit is voorgevallen. Het stelt niettemin gerust dat de organisatie in deze oplossing heeft voorzien.

De deur staat half open, het schijnsel van de noodverlichting, die vijf meter verder begint, ligt op de vloer van de kamer. Buiten, ver buiten de dikke muren van het gebouw, is het stil en rustig. Althans, ik hoor niets: geen gerommel, geen knallen, geen tumult. Helemaal niets. Evenmin zijn er trillingen in de grond. Van hieruit hebben we geen zicht op de situatie. Hoe de toestand buiten werkelijk is, kunnen wij ons onmogelijk inbeelden. In feite maakt het geen verschil. Onze taak bevindt zich hier, in de kelderverdieping, bij de ingang.

Harry zit buiten op de stoel naast de deur, houdt wacht. Af en toe staat hij op en beschrijft een kleine cirkel. Als hij voor de deuropening loopt, verduistert zijn schaduw de hele kamer. Hij controleert de patroonhouder van zijn wapen en schuift die vervolgens met een harde klik in het magazijn. Hoewel ik hem niet zie, weet ik dat hij zijn arm strekt, het pistool voor zich uit houdt. Wellicht ondersteunt hij zijn hand met de andere. Zijn rech-

teroog kijkt langs het keepvizier en de korrel, en zijn wijsvinger spant om de trekker.

3

Ik leg het dampende brood op een geruite handdoek in een bord, om af te koelen. Ik bak nagenoeg elke dag een brood in de machine; het is doodeenvoudig en bijzonder lekker, een dankbare klus. Het apparaat is een afdankertje uit het appartement van de familie Olano, dat bestemd was voor het grofvuil.

Ik zeg tegen Harry dat hij geduld moet oefenen.

Met tegenzin loopt hij de kamer uit en neemt opnieuw plaats op de stoel bij de deur. Wat later verschijnt zijn hoofd om het hoekje.

‘Je kan het ruiken tot achter garage 4,’ zegt hij.

Garage 4 is het verst van onze kamer verwijderd.

‘De betongeur is uit de hele verdieping verdwenen, het is net of je rondloopt in een reusachtig brood.’

Ik denk aan toen ik klein was en droomde over een bad dat tot de rand gevuld was met chocolademelk. Ik kwam er pas uit toen ik alles had opgedronken. Op school sabbelde ik voortdurend op mijn vingers, omdat de chocoladesmaak nog vaag onder mijn nagels zat.

Ik stel vast dat ik aarzel om hem mijn droom te vertellen. Ik weet niet meteen waarom. Misschien gewoon omdat we hier, vanzelfsprekend, niet over chocolade beschikken.

De glanzende punten van mijn schoenen wippen bij elke stap onder in mijn gezichtsveld. De blauwe broekspijpen glijden soepel over het leer en vallen steeds in hun plooi. Ik prijs ons zeer gelukkig dat wij wasmiddel en een flinke voorraad schoensmeer hebben aangetroffen in de algemene opslagplaats van de bedienden, een geïmprovisiseerd hokje op onze verdieping. De producten waren niet bestemd voor de bediening van de bewoners, maar voor het personeel zelf; daardoor vonden wij het, gezien de omstandigheden, volstrekt aanvaardbaar om er gebruik van te maken. Eenvoudige schoensmeer en grote bidons bleek wasmiddel dat geen specifieke geur bezit, tenzij die van schone kleren.

Harry en ik lopen naast elkaar. We beschrijven de omtrek van de parkeerverdieping, snijden nauwelijks hoekjes af, we houden onze handen op de rug. Het is geen slenteren, we stappen in een traag maar standvastig tempo. We bewaren het stilzwijgen, zodat we elk geluid goed kunnen beoordelen, vlug de oorsprong kunnen achterhalen. Onze pet, blauw met voorop het geborduurde embleem van de organisatie, staat op voorgeschreven wijze op ons hoofd. De maat van onze voetstappen verschilt, toch lopen we af en toe, onwillekeurig, een paar meter ritmisch in de pas; het effect herinnert mij aan klokgelui dat zich geleidelijk aan ontwart tot het punt waarop alle klepels één, hooguit twee keer gelijktijdig tegen het brons slaan.

Er was een tijd dat ik mijn voetstappen telde, telkens weer, bij elke inspectieronde. Ik telde in mijn hoofd, het resultaat voegde ik bij de optelsom tot dan toe, in mijn hoofd, ik noteerde niets. Ik denk dat het mij om de toewijding ging, om de concentratie, ik

meende hiermee mijn aandacht te verscherpen. Ik tel niet langer, want het tegendeel is waar: het leidt me af van mijn werk. Welbeschouwd was het tellen van mijn voetstappen een zinloze ingeving.

5

Driemaal leggen we de inspectieronde af, daarna lassen we een pauze in. Harry zit op de stoel, ik op de kruk, we zitten aan weerszijden van de kamerdeur, die op een kier staat. Harry heeft slecht geslapen, ik heb hem horen woelen. De lichte zwelling rond zijn ogen verdwijnt maar niet. Vannacht heb ik de losse draad in de naad van zijn jasje afgesneden. Zijn uniform is opnieuw piekfijn in orde, zoals het hoort.

‘Zullen we de bevoorrading nog eens overlopen?’ vraagt hij.

‘Dat lijkt me een goed idee,’ zeg ik.

We blijven zitten, in de stilte van de kelderverdieping.

Er hangen zestien lichtbakken aan het plafond, noodverlichting, ze branden allemaal, hoe zwak de lampen ook zijn; dat mag een wonder heten. Op nummer 22 na zijn alle garages dicht. Alleen de persoonlijke assistenten van de flateigenaars hebben een bediening op afstand. De assistent van mevrouw Privalova vergat wel vaker, bij het voorrijden van de Bentley, om haar garage af te sluiten.

‘De organisatie test soms haar eigen bewakers,’ zegt Harry.

‘Hoe bedoel je?’

‘Daar kun je van op aan,’ zegt hij. ‘Dat kan gewoon niet an-

ders, als je er goed over nadenkt. Steekproeven, je weet wel.' Zijn rechterhand masseert zijn voorhoofd, duim en vingers duwen de huid heen en weer. 'Elk bedrijf doet aan kwaliteitscontrole, dat is normaal. Elk bedrijf legt zichzelf een standaard op, die in alle omstandigheden gehaald of nageleefd moet worden. Die controle gebeurt met steekproeven. Wat is de organisatie anders dan een bedrijf met een product?'

Ik heb tijdens mijn hele opleiding niets over steekproeven vernomen. Niemand heb ik er ooit met een woord van horen reppen. Na een paar seconden lijkt het daarom heel aannemelijk dat ze bestaan.

Harry schuift zijn pet naar achter en weer naar voor. 'Ik kan maar één mogelijkheid voor de organisatie bedenken om heimelijk een steekproef te houden: bij standaardsituaties.'

Hij bedoelt de bevoorrading, de enige standaardsituatie waar wij mee te maken krijgen. Hij zegt: 'We moeten dubbel op onze hoede zijn, want we hebben als het ware twee vijanden te duchten.'

Ik ga in onze kamer een stuk brood halen, ik ben me erg van mijn bewegingen bewust, ofschoon ik weet dat niemand mij hier kan zien. Terug op de kruk kauw ik het brood langzaam weg. Ik kijk uit over een leeg betonnen oppervlak, naar schatting honderd meter lang. Ik wend mijn blik af van het donker daarachter.

'Het mooie is,' zegt Harry plots, 'het slimme van de organisatie is dat de steekproeven nooit aan het licht kunnen komen. Ofwel loopt het goed af, en dan is alles oké, dan ontstaat er geen situatie, ofwel loopt het verkeerd af, en in dat geval zijn de onbekwame bewakers simpelweg in een hinderlaag gelopen. Begrijp je? Wie zou het in zijn hoofd halen om de organisatie ervan te

betichten haar eigen manschappen te bestoken? Zeker als er slachtoffers vallen. Niemand toch!

Hij glimlacht bij zijn conclusie.

Zijn glimlach vertelt eveneens dat we trots mogen zijn om van deze organisatie deel uit te maken.

Ik vraag hem naar de elite, of ook zij getest zou worden.

‘Reken maar, Michel. Ik vermoed dat zij nog meer steekproeven te verduren krijgt dan wij... Ja, natuurlijk, dat spreekt voor zich. De elite is het uithangbord van de organisatie. De top in bewaking. Dat uithangbord moet getuigen van een ongenaakbare kwaliteit. Het moet smetteloos zijn, verblindend wit.’

Hij staat op en loopt de kamer in, hij vouwt de plattegrond van de kelderverdieping open. Hij is opgehouden met glimlachen. ‘Ik verzeker je dat wij onze promotie niet zullen mislopen door een onoplettendheid bij een standaardsituatie.’ Zijn stem klinkt hard, alsof ik hem beledigd heb. ‘Dat zou pas echt stom zijn, denk je niet, na al die tijd?’

6

Ik steek de sleutel in het slot, draai hem tweemaal om. Het hok grenst aan onze kamer, dit is mijn tweede inspectie vandaag. Links, op drie schappen die met steunhaken aan de muur zijn vastgemaakt, staan de kartonnen doosjes in slagorde. Ze zijn alle van het merk Winchester, ze staan dwars op het schap. Op hun korte zijde is het kaliber afgedrukt: 9mm Luger (Parabellum). Daarboven snelt een cowboy naar de rand van het witte doosje.

Het bovenlichaam van de man heeft daarbij een rechtlijnig, oranje spoor getrokken, zijn galopperende paard een rood. In die rode balk staat de merknaam. Als door de luchtverplaatsing hellen de drukletters naar rechts.

In één oogopslag weet ik dat alle doosjes aanwezig zijn, ik herken het beeld, de aanblik van de voltallige ammunitie. Voor de zekerheid tel ik ze, per schap, met behulp van mijn wijsvinger die de doosjes licht aanraakt. Drie keer vijftien maakt vijfenveertig.

Ik neem het eerste doosje in mijn hand, het gewicht voelt goed, vertrouwd. Het laat zich gewillig openen, inmiddels haakt het lipje minder vast in het karton. Glanzende patronen, rechtop en netjes gerangschikt, ik zie mijn silhouet veelvuldig weerspiegeld. Mijn wijsvinger telt één rij van vijf, vervolgens tien rijen. Tien keer vijf maakt vijftig. Ik sluit het doosje, zet het op de plank en schuif het tweede doosje uit de rij. Het weegt goed in mijn hand. Het klepje biedt nauwelijks weerstand meer.

Na afloop van de inspectie bekijk ik de voorraad op de planken tegen de andere muur. Onze rantsoenering verloopt volgens plan. We hebben nog één fles water voor twaalf uren; de purificatiepillen blijven onaangeroerd. Schoensmeer, wasmiddel, toilet papier. Twee kilo melkpoeder. Gist en bloem zijn opgebruikt, maar in onze kamer ligt een half brood.

Ik sluit het hok zorgvuldig af, doof het licht.

Ik deel het resultaat van de telling aan Harry mee. We halen elk onze Flock 28 uit de heupholster. Om de beurt duwen we de magazijnpal in en laten de patroonhouder uit het pistool glijden. We tellen de kogels in stilte. Wanneer ik Harry een knikje geef, herhaalt hij hardop het resultaat van mijn inspectie, en zegt: 'Plus twee keer vijftien.'

Ik doe het eerste deel van de nacht. Ik zit op de stoel en houd me stil. Na enige tijd hoor ik een geluid dat net boven het gezoem van de lichtbakken uitkomt. Als ik mijn hoofd naar mijn linkerschouder draai, zakt het weg. De akoestiek in de kelderverdieping is merkwaardig. Ik vind het onnodig om Harry te wekken. Het is een zegen dat hij de slaap heeft kunnen vatten.

Om helder te blijven besluit ik een rondje te lopen, ik ga in de omgekeerde richting. Ik hoor mijn voetstappen weerklinken in de verste uithoeken van de kelder: houd ik halt, dan duurt het even voor ze allemaal wegsterven. Zou ik in dit onnavolgbare klankspel, veroorzaakt door niets dan kale muren, andere voetstappen kunnen onderscheiden, die gelijktijdig aan de mijne de grond raken?

Ondanks het onzekere antwoord, raak ik door de vraag niet uit mijn evenwicht; dat ik deze vraag heb gesteld, betekent dat ik nadenk. Het komt me sterk voor dat slechte bewakers op den duur niet meer nadenken over hun situatie. Gewenning is een sluipend gevaar.

Aan de rechterkant van de toegangspoort tuur ik met één oog door de kleine spleet; ik neem aan dat de verdwenen betonsplinter destijds is losgekomen bij de montage van de stalen poortsleuf. Ik kan bijna niets waarnemen, want buiten is het donker. Wat ik meen te zien wordt door mijn verbeelding aangereikt, het uitzicht staat in mijn geheugen gegrift. Een deel van een muur die spits toeloopt naar het straatniveau. Daarboven een stukje hemel, waartegen zich de bolle kroon van een boom aftekent. De kroon herinnert ons aan de seizoenen.

Ik houd mijn neus aan de spleet, ik besnuffel de koele bries.

De weersomstandigheden zijn neutraal. Geuren worden beter aangevoerd bij regen of hitte. Ik draai me om en leun met mijn rug tegen de muur. Weer bekruipt me de gedachte dat wat ik van hieraf zie het allereerste beeld van de kelderverdieping is waarmee een indringer geconfronteerd zal worden. Ik probeer me de situatie voor te stellen. Allicht zullen zijn hersenen als een spons deze visuele informatie opzuigen. Om ze meteen te toetsen aan de plattegrond die hij bestudeerd heeft. Of om gewoon te achterhalen in welke richting hij zijn volgende stap moet zetten, indien hij op goed geluk zijn slag probeert te slaan. Veel verder dan dit mag hij niet komen. Het ogenblik volgend op de eerste waarneeming van deze kelder ligt de indringer plat op de grond. Hij is bij voorkeur dodelijk getroffen in het hoofd.

Ik vervolg mijn ronde, langzaam, met een gevoel van vertrouwen. Dwaas, maar best wel aangenaam. Ik zou evengoed in een park kunnen wandelen, handen in de broekzakken. Genieten van het groen, plaatsnemen op een bankje. Even de ogen sluiten.

8

Ik hoor het duidelijk, het komt niet boven de noodverlichting uit, zoals ik eerst dacht, het kruipt eronderdoor. Ik weet zeker dat ik het weet, dat de kennis zich in mij schuilhoudt, dat ik het eerder moet hebben gehoord, het is een kwestie van blijven luisteren, van vertrouwen en niet nadenken. Ik onderdruk de neiging om mijn hoofd beter te richten, ik hoor genoeg, ik wil het niet kwijt-raken. Ineens, als door het weerstaan van die neiging, breekt er-

gens in mij een vliesje, en met een ontstellende vanzelfsprekendheid dient zich het antwoord aan; ik kan moeilijk geloven dat ik niet onmiddellijk het doorsijpelen van de spoelbak heb herkend. Om precies te zijn: het fluitend geluid van het toilet dat, als gevolg van het doorsijpelen, water uit de leiding blijft nemen.

9

Ik vouw mijn handen achter mijn hoofd en staar naar de onderkant van Harry's bed, naar het raster van gekruld ijzerdraad, dat glimt in het zwakke schijnsel. Ik ben meteen klaarwakker, mijn geest is fris en ontvankelijk.

Als ik onder luid gekerm van het matras mijn benen uit het bed zwaai, kijkt Harry om de hoek. In het tegenlicht is zijn gezicht zwart, ik kan er niets uit afleiden. Natuurlijk kijkt hij om na te gaan of ik goed wakker ben en meteen zal opstaan.

'Ik ga me wassen,' zeg ik.

'Uitstekend.'

Hij doet de deur van onze kamer op een kier.

Ik stap naar de wastafel en knip daar de gloeilamp aan. Ik was me grondig en snel; warm water is een luxe die we ons amper kunnen herinneren. Als ik mijn washandje heb uitgeknepen en over de rand leg, voel ik aan dat van Harry. Het is nog behoorlijk vochtig. Hoewel de kelderverdieping door het jaar heen maar geringe temperatuurschommelingen kent, wordt het nu onmiskenbaar kouder. Na vijf uren is het textiel normaliter stijf als een oude zeemlap.

Ik trek mijn uniform aan: donkerblauwe pantalon, lederen riem met lederen heupholster, lichtblauw overhemd, enkelvoudig geknoopte, zwarte stropdas, zwarte rijgschoenen, colbertjasje, pet met stijve klep en geborduurd embleem. Ik kijk in de spiegel. Mijn baard hoeft nog niet gekapt te worden. Ik stop een stuk brood in mijn mond, eerder voor de reinigende werking ervan dan tegen de honger.

Harry heeft zijn pistool in de hand, de hand rust in zijn schoot. Hij kijkt op, zijn wangen staan strak van aldoor op zijn tanden te bijten en zijn oogleden knipperen snel en onregelmatig. 'Ik heb al tien keer de poort horen aanslaan. Je weet hoe het is als je hier alleen op die stoel zit te wachten.'

We werpen allebei een blik op de overkant van de kelderverdieping. De poort zit rechts achter garage 1 verstopt. De walnootgeur is zo doordringend dat ik me een stapje van Harry verwijder. Op mijn polshorloge hebben we minstens nog drie uren te gaan voordat we de bestelwagen mogen verwachten. Toch voel ik nu wat opwinding, terwijl Harry, door mijn gezelschap, enigszins ontspant. Althans, hij bergt zijn wapen op en blaast langgerekt uit.

'Zou die kerel al wakker zijn, denk je?'

'Ik betwijfel het,' zeg ik. 'Niet als hij overdag werkt, dan zal hij vermoedelijk pas over een uur gewekt worden.'

'Over een uur.'

'Zoiets.'

'Maar het zou ook vroeger kunnen?'

'Het zou vroeger kunnen, ja, beslist, dat zou kunnen. Maar ik denk het niet, eerlijk gezegd. Naar wat ik mij herinner van de tijd voor ik hier werd gebracht, neen, ik denk het eigenlijk niet.'